Conciones.

Awedyka Ks. Konstantego: Kazanie na powitanie J. O. Trybunału koronnego Deputatów.

KAZANIE
NA
POWITANIU
JASNIE WIELMOZNYCH WIELMOZNYCH
JASNIE OSWIECONEGO
TRYBUNAŁU
KORONNEGO
DEPUTATOW
PO UFUNDOWANEY
W GORNYCH
WOIEWODZTWACH
GŁOWNYCH
SĄDOW
JURYSDYKCYI.
MIANE
W KOSCIELE FARNYM
PIOTRKOWSKIM
Przez X. Konſtantego Awedyka Societatis JESU tegoż Kościoła Káznodzieię. Roku 1747. dniá 15. Páźdźiernika.

W KALISZU
w Drukarni J. K. M. Collegium Kaliſkiego Societatis JESU.

Dii ſimiles facti hominibus, deſcenderunt ad nos. *Actor: 14.*

Juſtitiam coluêre Dii, juſtique vocari

In titulis habuêre prius - - - - *Claudi:*

Quid expectatur in hoc judicio? ubi ſedet Cato,

Præeſt Ariſtides, judicant Patritii *Tacitus.*

- - - - In vos cumulata feruntur,

Quæ ſparſim natura Patrum diviſerat ævo, *Maſſenius.*

ILLUSTRISSIMUS REVERENDISSIMUS
DOMINUS DOMINUS

ALEXANDER GEMBART

CANONICUS GNESNENSIS
DECANUS ET OFFICIALIS CALISSIENSIS
TRIBUNALIS REGNI

PRÆSIDENS

ILLUSTRISSIMUS EXCELLENTISSIMUS
DOMINUS DOMINUS

MICHAEL

DE

GRODKOW

LOS

CASTELLANUS CAMENECENSIS
ROTHOMAGISTER S. R. M. ET REIPUBLICÆ
TRIBUNALIS REGNI

MARESCHALCUS

COLLEGIUM SPIRITUALE.

Ex Capitulo Gnesnensi.

ILL: R. DD. ALEXANDER KOŁUCKI Canonicus Gnesnensis Vice-PRÆSIDENS Tribunalis Regni.

Ex Capitulo Leopoliensi.

ILL. R. DD. FRIDERICUS NIEMIERYCZ Canonicus Leopoliensis.

Ex Capitulo Cracoviensi.

ILL. R. DD. GEORGIUS MIEROSZEWSKI Can: Crac: Coronarum Regni Custos

ILL. R. DD. ANTONIUS OSTROWSKI Canonicus Cracoviensis.

Ex

Ex Capitulo Vladislavienſi.

ILL: R. DD. JOSEPHUS STRZELECKI. Canonicus Vladislavienſis.

Ex Capitulo Poſnanienſi.

ILL: R. DD. STANISLAUS *Mzura* WOLSKI Canonicus Poſnanienſis.

Ex Capitulo Plocenſi.

ILL: R. DD. PAULUS SZCZUKA Cuſtos Plocenſis.

Ex Capitulo Luceorienſi.

ILL: R. DD. JOSEPHUS GOŁUCHOWSKI Decanus, & Officialis Kijovienſis, Canonicus Luceorienſis.

Ex Capitulo Premislienſi.

ILL: R. DD. ADAMUS PAULUS *de Stadniki* STADNICKI Canonicus Premislienſis.

Ex Capitulo Chełmenſi.

ILL: R. DD. ANTONIUS *de Ruda in Popławy* POPŁAWSKI Decanus Chełmenſis, Canonicus Premislienſis.

Ex Capitulo Kijovienſi.

ILL: R. DD. JOSEPHUS WYZGA Canonicus Kijovienſis.

Ex Capitulo Camenecenſi.

ILL: R. DD. STEPHANUS HUMIECKI Canonicus Camenecenſis.

COLLEGIUM SECULARE

Ex Palatinatu Cracovienſi.

ILL: EXCEL. DD. MARTINUS *de Brzezie* RUSOCKI Colonellus Exercitûs S. R. M.

ILL: EXCEL. DD. ADAMUS IGNATIUS TRZEBINSKI Subdápifer Craſnoſtav.

Ex Terra Osviecimenſi.

ILL. EXCEL: DD. MICHAEL *Werycha* DAROWSKI Vena: Trębo: Judex Caſtr: Osv.

Ex Palatinatu Siradienſi.

ILL. EXCEL: DD. PETRUS *Zbigneus* KAMOCKI Burgrabius Petricovienſis.

Ex terra Vielunenſi.

ILL. EXCEL: DD. PAULUS *de Kraſzkowice* ŁASZEWSKI Pocillator Vladislav.

Ex Palatinatu Lancicienſi.

ILL: EXCEL. DD. CASIMIRUS *de Bratoſzewice* BRATOSZEWSKI Venator. & Judex Caſtrenſis Goſtinenſis.

ILL. EXCEL. DD. JOANNES Sariuſz STOKOWSKI Enſifer Lancicienſis.

Ex Palatinatu Kijovienſi.

ILL. EXCEL. DD. JOANNES *in Starosielce* IAKUBOWSKI Pocill: Zytomirien.

ILL. EXCEL. DD. MATHIAS *in Tripole* TRIPOLSKI Subjúdex Terreſt: Kijov.

Ex Palatinatu Podoliæ.

ILL. EXCEL. DD. IGNATIUS SZUMANCZEWSKI Pincerná Podoliæ

Ex Palatinatu Plocenſi.

ILL. EXCEL. DD. THEODORUS SZYDŁOWSKI Subdap. Ploc Iudex Caſtr: Varſ.

ILL. EXCEL. DD. JACOBUS JOSEPHUS SOKOLNICKI Tribunus & Notarius Caſtrenſiś Plocenſis.

Ex Ducatu Mazoviæ Ex terra Livenſi.

ILL. EXCEL: DD. JOANNES CIESZKOWSKI Caſtellanides Livenſis Capitanus Gvardiæ Sacræ Regiæ Majeſtatis.

Ex terra Nurenſi.

ILL. EXCEL. DD. STANISLAUS GĄSIOROWSKI Subdapifer Nurenſis, Judex Caſtrenſis Zakrocimenſis.

Ex Palatinatu Podlachiæ.

ILL. EXCEL. DD. STANISLAUS IOANNES NOWOSIELSKI Cap. Łukovienſ.

ILL. EXCEL. DD. IOANNES *in Krzywica* WĄZ Pincerna Drochicienſiś

Ex Palatinatu Mariæburgenſi.

ILL. EXCEL. DD. JOANNES CHRYSOSTOMUS KRAIEWSKI Pocill: Ciechanov.

ILL. EXCEL. DD. ANDREAS KCZEWSKI Judex Terreſtris *Mariæburgenſis.*

ILLUSTRISSIMI REVERENDISSIMI EXCELLENTISSIMI DOMINI DOMINI

MEritorum, virtutumque Vestrarum elogium, quod Vestro debebatur honori, dum recitaretur in pulpito, Vestris debetur manibus cum vulgatur in publicum. Non equidem mihi deliberandum fuerat: eorumne sub auspiciis exilem laborem meum posteritati legendum proponerem, quorum sub nomine à præsenti meruit audire ætate, quin usitatô antiquitatis exemplô didici: sæpe eosdem scriptorum suscepisse patrocinium, qui scribendi dederant argumentum, & præcipuam operis commen- da-

dationem fuisse : si eorum titulos prima fronte secuturis monstraret seculis, quorum dignitatem immortalitati consignabat. Parem ego lucubrationi meæ optavi sortem, dumque directricẽ Justitiæ sapientiam, sapientiæ moderatricem Justitiam declarare constitueram, vestro sub nomine JUDICES ILLUSTRISSIMI declarandam censui, ut gemina Legislatorum virtus si minùs ex dictione mea, vestris meliùs legatur ex moribus. Unica me à proposito deterrere poterat tenuitatis meæ conscientia, quod Vice-Regiam dignitatem Vestram nec pro Majestate sublimi, nec pro meritorum amplitudine prolixa laudatione coluerim, verùm metu hoc, & mei muneris ratio, & vester me absolvit favor. Non enim profani Oratoris obivi partes, ut unde, unde quæsita Vestra decora in dictionis congererem argumentum, & usitatô ejusmodi laudatoribus artificiô illa etiam attingerem, quæ apud posteros eloquentiæ quidem referre laudem, fidem tamen vix mereri poterunt. Mihi cùm ab omni exaggerandi, fingendique licentia remotum munus sit, illeque tantum dicendi locus pateat, quo veritas nunquam exulat, ea nonnisi ad Dignitatis Vestræ commendationem attuli, quæ præsentium temporum probari testimonio, quæ futurorum exemplo servire possint. Non igitur Natalium Vestrorum claritatem, non gestorum in Republica munerum gloriam, non rectefactorum amplitudinem in dicendorum assumpsi materiam, nemo enim est (si intra Patriam non peregrinô vivit ingeniô) qui nesciat; ad id dignitatis culmen nemini patere aditum, nisi hæreditariam Nominis famam propria virtute ornaverit. Brevî itaque compendiô avita Vestra complexus sum decora, longámque rectefactorum seriem recensui, dum Vos causarum Arbitros, dum Poloniæ Pro-Reges recognovi, illîs scilicet ornatos dotibûs, quibus Majestatem Regiam & exhibere Poloniæ, & referre valeatis. Si tamen hæc (ut non diffiteor) Dignitatis Vestræ parca sunt elogia? Vestram JUDICES ILLUSTRISSIMI apello benevolentiam, magnum exilis meæ laudationis præsidium, & Vestræ virtutis grande documentum. Audîstis auctoritati Vestræ multùm me imparî detrivisse encomiô, illud tamen luci mandâstis vulgandum publicæ, minùs scilicet de mea dictione soliciti, quòd Vestra decora commendatione augere nequiverit, de Vestra magis Virtute securi, quòd hæc etiam pressa silentiô nunquam imminui possit; favori proinde Vestro imputabitis quod

Ve-

Veſtris enarrandis laudibus imparem delegeritis Oratorem, (quanquam non exigua virtutis laus eſt, ſi illi laudantis etiam tenuitas nihil detrahat.) Ego cum minus, imperfecti elogii quàm Veſtro non obſequentis nutui animi, notam formidarem, quæ pro Juſtitiæ Veſtræ commendatione dixi Svada impari, ſupplebit æqua meritorum æſtimatrix Patria, dum rectefacta eadem quæ nunc Proregia locavit Majeſtate, ad prima honorum evehet ſubſellia. Ita vovet.

ILLUSTRISSIMIS REVERENDISSIMIS
EXCELLENTISSIMIS
DOMINIS DOMINIS.

Devinctiſſimus ſervus
C. A. S. J.

Simile eſt Regnum Cœlorum Regi, qui poſuit rationem cum ſervis ſuis Matthæi 18.

BOdayże ſię tákowe záwſze Swięciły Sądy! Trybunáły! ktoreby naypierwſze dáły mieyſce rácyi. Boć to z tákowemi Pánami arcydobrá ſpráwa, kiedy y naylichſzey kondycyi Ludziom, y ſamemuż ſwoiemu Służeńſtwu, dádzą ſię w ſpráwie wymowić, wytłumaczyć: *poſuit rationem cum Servis.* Y tá to! cnota byłá wſłáwionego z Spráwiedliwości Mężá Jobá; iáko ſię ſam oświadcza. (*) *Si contempſi ſubire judicium cum ſervo meo! cum diſceptaret adverſum me.* Nietylko z zoſtáiącemi in æqualitate, ále też z naypodleyſzemi poddániczego ſtánu Ludźmi, niemiał ſobie zá lezyą, zá dyſhonor, rozſądzic ſię. Alboż to nie krzywdá? nie oczywiſtá niewinności oppreſſya? nie wielká nieſpráwiedliwość? ktorą Eklezyaſtyk opiſuie: [*,*] *Dives iniquè egit & fremet, pauper autem, & læſus tacebit:* y ſpráwa złá, ládaiaká, przeciw wſzyſtkim Spráwiedliwości Regułom, y ieſzcze ſámi kłocą, przypozywáią: a uboſtwo y zkrzywdzone milczeć muſi, do ſpráwy przymowic ſię niedopuſzczą: *Pauper, & læſus tacebit.* At! piekielná krzywdá, áni to tam łádu, áni ſpráwy, ani rácyi: (*,*) *Nec opus, nec ratio, nec ſcientia erunt apud inferos.* To to! mi ſię podobá, co w Xięgách Krolewſkich czytám: iednego z Prorokow ná ośle iádącego Lew zwálił, y zábił ná wolney drodze: ále ták ciężka *in via publica* uczyniwſzy wiolencyą, ſtanął záraz z oſłem przy trupie: y w cudney cichości pokorze, dálſzey czekáł ſpráwy. (** **) *Aſinus ſtabat, & Leo juxta cadaver, nec læſit*

A *aſi-*

(*) *Job* 31. (*,*) *Eccleſi. c.* 13. (*,*) *Eccleſi:* 9. (** **) 3. *Reg:* 13.

asinum. Choć to złotey grzywy Lew, choć potężny, mocny, (*)*pugnant virtute Leones.* Przecięż z ubogim, y wzgardzonym osłem wráz do rosprawy słáwá, żeby śmierci okázyą, zaboystwa, ná mizernego osła niezwalono. Gdy nowy kreowali Areopág Spartańczykowie, iednego z nich pytáno co się też tam dzieie przy nowo ufundowaney Jurysdykcyi Mágistrátu; áż ow pod podobieństwem y allegorią odpowiedział (*,) *modo in spartam Leones ire timent, lepusculi securè currunt.* Ná Lwy srogie, drápieżne, ktore to y rykiem swym przeráżaią, y paznokty szarpią. (*,*)*Catuli Leonum rugientes, ut rapiant.* Ná te ták srogie y szarpiące Lwy [*,*,] *Sicut Leo rapiens, & rugiens.* Magistrát terázniey szy strászny: ále co niewinne ubogie záiaczki, kapusta tylko, lub inna iarzyna licha pászące się, lękliwe, cienia się swego boiace, bezpiecznie do Sparty iść mogą, dáiac znáć co sobie po nowo-kreowánym Areopagu obiecowáć miały mizerne ubustwa, y ztąd iá wychwalam, tego Ewangelicznego Páná; że *cum servis suis posuit rationem.* Trzeba! trzeba dáć rácyom sprawiedliwym mieysce, trzeba y náylichszym pozwolić, niech się wymowią niech się do spráwy przymowią.

Toć prawda, że czasem ostatnia, kiedy spráwa ná rácye biegleyszych poydzie. Zwłaszcza gdy się dostanie w gębę prawna, czy wyprawna, iużysz tám, tysiącami rácyi będzie, y ná rácyach się skończy. Rácyami zbędą wszytkie pretensye. Ostátnia! mowię, kiedy tu dáć, oddáć, co náleży, trzeba, á on *posuit rationem.* Położ ty przytrzymane Summy, Prowizye! &c. nie *rationem.* Dobrze zważył Arystoteles. *Ubi multum de doctrina, ibi parum de fortuna.* Z ostatniey wyprowádza fortuny, te zbytnie rozumow biegłości. Dobra! kiedy ná rácyách funduie się sprawiedliwość, ále kiedy nie ná lada rácyách, lecz ná Boskich, ná wiecznych: *posuit rationem cum servis.* Ták pożądaná sprawiedliwość Areopagu, to iest sprawiedliwość mądrá, nie ná rácyách polityi Swiatowey, ále ná rácyách wiecznych ugruntowaná właśnie, iákoby z samego Nieba nászym tu gornym Woiewodztwom w tych dniách záwitała: [*,*,*] *Justi-*

(*) *Ovidius.* (*,) *Ex horol: Princi.* (*,*) *Psalm: 103.* (*,*,) *Psalm: 21.* (*,*,*) *Psal: 84.*

titia de Cœlo prospexit. Przy wászey JJ. WW. Pánowie niedáwno ufundowáney Jurysdykcyi. Prawdziwie zpełnym ukontentowánia nászego sercem cieszemy się. Ze (*) *Abundat ministerium Justitiæ in gloria.* Y nim iá ták wydoskonaloną spráwiedliwość, w osobách wászych JJ. WW. Pánowie moi, *utriusque Collegii distinctissima Nomina Divûm* powitám: ktorzy iáko godną *utriusque Dictaturæ* dyrekcyą zászczyceni iesteście, iuż J. W. Nayprzewielebnieyszego Prezydenta, iuż J. W. Márszáłka; ták w osobności, káżdy *in exemplar* wiekom poyść może: *Parque regendo Orbi quodque caput.* Nim mowię distinctissimo cultu Wás JJ. WW. PP. utriusque Collegii głowni Sędziowie, á Vice Reiowie Polscy, znaypowinnieyszym respektem powitam: wprzod z okázyi, biegleyszych, dowcipnieyszych rácyi ten morálny zákłádám dyskurs. Ze

Nieszczęsliwe Krolestwa, Prowincye, gdzie spráwiedliwość názbyt mądrá Ad M. D. G.

Práwdziwysz to iest Ascetow aforyzm, y przez wszystkie experyencye, y okoliczności, wypraktykowany, ktorzy mowia: *Virtus in medio sita est.* Niech cokolwiek z swych karbow, czyli w tę, czy w inną stronę wypadnie, z drogi doskonalszey wykroczy, iuż ci tym samym y nayślicznieyszá cnota istotę cnoty tráci. Jeżeli álbo tego stopnia niedoydzie, ná ktorym stanąć powinna, álbo impetem przeciwney iákiey passyi wznioślszy się, gránicę, zá miáry, terminy sobie okryslone przeydzie, iuż to nie cnota, Jáko bowiem Bog wszystkim, a wszystkim stworzonym rzeczom pewne swoie opisał, wymierzył gránice. [*,] *Constituisti terminos ejus, qui præteriri non poterunt.* Ták samey Cnocie, y nay pieknieyszym akcyom, pewne sposoby, stopnie, terminy wyznáczył, ktorych ieżeli niedoydzie, to *per defectum*, ieżeli przestąpi *per excessum* wykrácza. Swięty Wincenty Ferreryusz, widział pląsaiącego sobie, y oráz zwesołością podskakuiącego czarta, ktory w tym táńcu przyspiewywał. *Majus minus, majus minus.* Y gdy go Exorcyzmem przymusił, áby powiedział coby, tá iego pieśń diábelská znáczyła? dyábeł odpowie: [* * *] *quia quidquid noster infernus lucratur per majus, & minus lucratur.* A co swiątobii-

 wsze-

(*) 2. ad Corinth. 3. (*) Job 14. (* *) Spanner.

ſzego nád ſpráwiedliwość, dáwno zgodnym Kánonizowáná głoſem, y iuż tę má agnominácyą powſzechna: że Swięta. Zeno nazywá ią rodzayną cnot wſzyſtkich Mátką *Omnium virtutum fœcunda mater Juſtitia.* Seneka iedną z nayważſzych Bogin: *illa Numinis magni Dea, juſtitia Cœlo miſſa.* U Katolickich nawet Theologow, tey ieſt apprehenſyi, y eſtymácyi ſpráwiedliwości Imię, że ſię wſzyſtkie inſze cnoty iey tytułem zaſzczycáią. *Nomine juſtitiæ omnis virtus intelligitur.* Aprzecię, tá ták Swiętá, ták powſzechna, ták publicznemu dobru potrzebná ſprawiedliwość, kiedy z ſwych kárbow, y powinnego toru ſpadnie, wſzpetną odmieniá ſię nieſpráwiedliwość; gdy ſię bowiem gorliwości unieſie impetem, ſtaie ſię tyránnią, okrucieńſtwem; gdy zbyt łáſkawością, y dobrocią nadrobi; ſaworem, reſpektem, intereſſem, podchlebſtwem zoſtánie. Miłość bliźnich, y tá prym między innemi trzymá, tá práw wſzyſtkich y ſtatutow fundámentem, *In his duobus lex pendet, & Prophetæ, diliges Deum, diliges proximum*; Tá dyſtynktywum wybranych Chryſtuſowych, (*) *In hoc cognoſcent omnes, quia diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad invicem.* Ta ciężkim obwarowáná práwem, wielkim mandátem, *magnum Mandatum*; á przecię! w iák ſproſną bezbożność, w bezwſtydną nieczyſtość, zbytnie w obiektách zátopienie ſię, tę cnotę przemieniá! S. Egidyuſz Mąż Apoſtolſki, iednemu wymowił żonkoſiowi, ſrodze go gromiąc o to, że zbyt był przywiązány Sercem, y paſſyami inamorowány w ſwoim własnym dożywotnim Przyiácielu, w Zonie, ktoremu to Swiętemu, gdy ow odpowiedział, wſzakżem iey przyſiągł tę miłość, tę przyiáźń, zácoż mi Oycze wtym ſzkrupuł czyniſz? áż mu Swięty odpowie, ná reflex pod podobieńſtwem. (*~*~) *Etiam de proprio dolio inebriari peccatum eſt, non ſolum de alieno.* Do tego to mowię, że nigdy bez grubego wyſtępku nie będzie, kiedy wczym gránice, y powinne ſpoſoby przeſtępuiemy. Ducha to Swiętego wyráźná przeſtroga. [*~*] *Dirige ſemitam pedibus tuis, & ne declines ad dextram, neque ad ſiniſtram.* Nie ták iáko ieſzcze wſzkole Nayświętſzey Nauczyciela Chryſtuſa, niewydoſkonálony Piotr, poſtąpił ſobie ná publiczney Wieczerzy, Wieczerzy

(*) *Joan;* 13. (*~*~) *Hartung. in Philip:* (~*~*~) *Proverb:* 4.

rzy Páńſkiey; gdzie ráz *per defectum*, drugi ráz *per exceſſum* pobłądził. [*] Chryſtus dla umysloney Táiemnicy, y przykładu, nogi mu chce umywáć, aż Piotr uporczywie żádna miárą przewieść tego ná ſobie niemoże, *non lavabis mihi pedes in æternum.* Jákże mu Zbáwiciel pogroził, á pogroził oſtatnim ukárániem, aż moy Piotr, nietylko nogi, ale y ręce, y głowę, y całego ſiebie obmyć Chryſtuſowi dozwálá: *Domine non tantum pedes, ſed & manus, & caput.* Y tu iuż aż nadto, aż nazbyt poſłuſzeńſtwa, to tam nic niechciał ná Chryſtuſá perſwázyie pozwolić, tu zbyt poſłuſzny! á w oboygu okolicznościách grubo błądzący. We wſzyſtkich okázyách moderácyi, rozſadnego, roſtropnego pomiárkowánia potrzebá, *ne declines ad dexteram, neque ad ſiniſtram.* A tożták w záchwáloney ſpráwiedliwości, ktora zpowagą, y honorem Wáſzym, ázpowſzechną publicznego Dobra ſatyſfakcyą, ádminiſtruiecie J J. W W. Pánowie moi, ták mowię potrzebá, pewnego temperamentu kierowánia; żeby nic z doſkonałego nie wyſtępowálá toru. Ták tę publiczna Areopagu ſzálę, ktora Wáſzym Rękom kredytowálá Oyczyzna, utrzymywáć w ſwey mierze, áby áni nád to iednę ſtronę wynoſić, áni też drugą zbyt poniżáć, ale tey ſię reguły trzymáć, ktorą Cicero wypiſał. *Æquitas ſiniſtram odii, & dexteram amoris neſcit:* Niepowinna tá ſzála dáć ſię przeciągnąć żádney ręce, áni przeciwney nienáwiści, áni fáworyzuiącey przyiáźni: *Siniſtram, & dexteram æquitas neſcit!* Zle! kiedy zbyt biegłá ſpráwiedliwość zá impetem ambicyi lub inney paſſyi pożedłſzy, utrzymáć ſię w ſwych gránicách niepotráfi, ále też niedobrze, kiedy tyle biegłości niemá, ile potrzeba, áby doyść niektorych przywyżſzych trudności. Niech mi ſię godzi J. O. Trybunále, w tych okolicznościách moy też ſąd, y mizerną dáć ſentencyą: iá ták u ſiebie ſądzę.

Zle! kiedy ſpráwiedliwość niedouczoná, ále podobno, bá zapewne gorzey, gdy zbyt przemądrzáłá, zbyt dowcipná. Ze źle, z niedouczoną ſpráwiedliwością? á kto niewidzi; ieſt to y ciężká publicznego Dobra ruina, y ſzpetná nota, ták ſliczney ſunkcyi charakteru. [*] Wſzytkiego złego w Páńſtwách, Prowincyách, Národách naznáczá rá-

(*) Joan. 13. (*) Ozeáſz Prorok c. 42.

cya, gruba nieumieiętność. *Non est scientia Dei in terra, maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundaverunt!* iák morze iákie, ták się ná wszystko złe wylała ladaiakość, bo niebyło tyle biegłości, przemysłu, y sposobow, áby te w swoich utrzymáć brzegách. Wysokiey tu y nádludzkiey práwie mądrości trzeba, iáko owych czásow nieszczęśliwego potopu, o ktorym Mędrzec. (*) *Cum aqua deleret terram, sanavit Sapientia, per contemptibile lignum justum gubernans*, gdyby nie Mądrość iużby po wszystkim Stworzeniu było, tylko że *sanavit Sapientia.* Y więc że dziw, że zá zepsutych Ozeásza Wiekow: *maledictum &c. inundaverunt?* kiedy powinney Mądrości niebyło, ktoráby przemysliła sposoby, ná ták wylaną bezbożność. Ták iest PP. moi. Jeżeli gdzie, y w ktorych okolicznościách wielkiey experyencyi, potrzebney nauki, wypráktykowaney biegłości potrzeba? tedy tám naybárdziey, gdzie y wielká záchodzi trudność, y wszystkiego dobra niebespieczeństwo. Bo łatwosz to! łatwo! po cichych, y bespiecznych płaszczyznách kierowáć Łodką. *In tranquillo quilibet gubernator esse potest*: lada rybáczyszcze, wiosłem robić potráfi, gdy nic przeciwney trudności niemá. Ale kiedy niespokoyne, kłotliwe powstaną flukty, wszystkę moc, y impet wywrą, áby pogrążyć, y pognębić sprawiedliwości Okręt; y z tey, y z przeciwney strony podymáią mocne wiatrow duchy? kiedy w ostatnim niebespieczeństwie, Skarby swe Morze, y trupy owe *fulva Cadavera terrae* wyrzucáć pocznie: tám głowy, y wypráktykowaney experyencyi trzeba; żeby w ták trudnych okolicznościách slicznie wykierowáć náwę. Niewiem iá czyli Juliusza Cesarza okrętem płynącego, miała co skutku owá reflexya, ktorą w ostatniey toni cieszył Styrnikow: *Fortunã Caesaris vehis!* y owszem, to większą má uczynic apprehensyą *ad clavum justitiae* siedzącym, że im swoie fortuny, życie, y co tylko nayszacownieyszego mieć może Oyczyzna, to iest honor, sławę, nieskażone Imię. [*] *Melius est Nomen bonum, quam divitiae multae, super aurum, & argentum, gratia bona.* Ze im mowię te wszystkie naydelikatnieysze kredytuią dobrá. Pierwszy formuie Parlament Bog przez Moyżesza, Sądową fundowáć umyslił jurysdykcyą: áz dobieráć,

ná

ná ták dystyngwowana funkcya, wysoka nauka, y piekna biegłością zaszczyconych káże: [*] *Date ex vobis Viros Sapientes, & gnaros, & ponam eos vobis Principes, & Judices.* Y Dáwid nie idyotow do tey funkcyi promowuie, ále wielkiey erudycyi ludzi. [*_*] *Erudimini qui judicatis terram.* Naymędrsi z Aniołow bydź maią álbo *motrices scientiæ*, ktorzy Niebem tymi chcą kierowáć. (*_*) *Fecit Cœlos in intellectu.* Ták iá sobie Areopagi nászе uwáżám, iáko naywspaniallsze w Rzymie Kapitolium, ktore ná głowách ufundowane, od tych y denominacyą swoię wzięło. A co y ponaywspanialszych fabrykách, naysliczniеyszych strukturách? kiedy fundamenta, y filáry, ná ktorych cáła polegá máchina, są w sobie słábe; utrzymáć w całey swoiey cáłości Struktury niepotrafią: iáko tám u Proroka Národowi swoiemu Bog wyrzucá. (*_*_*) *Super quem habes fiduciam? ecce confidis super baculum arundineum.* Wiatr naymnieyszy, iák chce, y w ktorą chce nágnie stronę, &c. Oczywistá ruina ná słabych się zasadzáć fundamentách. To to doskonałá Architektonika, o ktorey czytámy u Salomona. (*_*_*) *Sapientia ædificavit sibi Domum, excidit columnas septem.* Prawdziwie tu! prawdziwie! [*_*_*] *Non timebit Domui suæ.* Bo madrość Architektem; czyli ná mądrości iák ná gruntownych kolumnách ufundowana máchina. *Sapientia ædificavit, &c.* Inaczey gotowá ruina gdy się niemá ná kim y zasádzić. A mowiąc bez allegoryi, nieszczęśliwe Krolestwa, Prowincye, &c. gdzie sprawiedliwość tyle mądrości, do utrzymánia całey máchiny nie má, ile náleży. Ták są nieszczęśliwe! kiedy sprawiedliwość bez głowy; iáko owe Woysko, gdy ich Wodz Holofernes głowę swę utrácił. Pożal się Boże pacyentow, gdy ná konowáła nie Doktora natrafią: bo *imperfectus medicus, perfectus homicida.*

Szpetná to była nászego Polskiego Monarchy nota, Kazimierza Monacha, ktorą o nim czytámy. [*_*_*_*] *Rex hic scivit latinè legere, & nihil intelligere.* Zartuie sobie Marcyálisz Pòéta, z iednego niedouczonego w Práwie, ktory coś trochę Práwa liznał.

Quod voco te juris Doctorem utriusque? Superbis,
At de sorbilibus juribus ipse loquor.

 Czy-

(*) *Exod: 18.* (*_*) *Psal: 2.* (*_*) *Psal: 136.* (*_*_*) *Isaiæ 36.* (*_*_*) *Prover: 9.* (* * *) *Prover: 21* (* * * *) *Bielski*

Czyniąc alluzyą do Łacinſkiey ſignifikácyi, że u Łacinnikow *Jus* znáczy Práwo, znáczy y polewkę, że ow też iák polewki iákiey, ták Práwnych chłyſnał terminow, á iuż ſobie przebarſzczá. Tegoż Satyryka w podobney ignorancyi innemu przymowka. *Perfectiorem cenſeo meam coquam: quia plurium jurium ſcientem.* Co w inſzych okolicznościách, choć publicznych, y w ktorychże-kolwiek konwerſácyách, łátwo ieſt ſwoię niewiadomość, grubiáńſtwo, y proſtotę utáić; bo powſzechny, á práwdziwie ſkuteczny ſpoſob, y regułę podáią wſzyſcy, milczenie: niewydánie ſię nic z ſwym ſentymentem; co u ſiebie ſadzę, co rozumiem niewynurzyć! ták zupełnie zoſtánie eſtymácya, á częſtokroć admyrácya w innych, y śliczną ſuppozycyą zoſtáwuią, twardym milczeniem ſwe zdánie pokrywaiący: ále tu, gdzie publicznie z ſwym ſię ſentymentem wydáć trzeba; gdzie koniecznie náleży, *dicere quod ſentio.* A mowić to ſamo z rácyą: prętko ſię wydá; co umie. *Loquela manifeſtum facit.* Jáko tám iednemu z Młokoſow, powágę ſwą traktuiącemu Sokrates przymowił. *Loquere adoleſcens, ut te audiamus.* Łátwo przy kuflu rezonowáć, łátwo potaiemne á ſzkodzące dáwáć rady, &c. Nu ieno publicznie do ſpráwy ſię przymow. Nieiáki Newiuſz w Areopagu Rzymſkim począł pewną ſpráwę utrzymywáć, á że byłá oczywiście złá, nieſprawiedliwá, wiele Retoryką, y dydukcyą nadrábiał; niedopuścił takowych amplifikácyi Senát; ofuknawſzy go. *Flumen eloquentiæ, gutta rationis*, wſzyſtko woda! rácyi ledwie kropla. Albo y to niepubliczne zawſtydzenie; co iednemu w Dekretárzu napiſáno. *Ex codice modice ex digeſtis parum poteſtis.* Práwa máło liznał; Statutu nic. Wſławiony ſwoich czaſow, z tey tu Trybunálſkiey Ambony Kaznodzieja, Xiądz náſz Staniſław Bielicki, o niektorych ſcioldách, zwłáſzcza w cudzych ięzykách biegleyſzych; o niektorych mowię Foryſtyerkách, ktorzy wyſokiey ſą o ſobie, y ſwey ſcyencyi opinii, będąc tey perſwázyi, że wſzyſtkie rozumy poiedli, kiedy Paryż obáczyli, mowi to: że tákowi ſcioldowie nayczęściey dwie choroby z ſobą do Polſki przywożą. Paryſki katar, y świerzb niedowarzonego rozumu. Z ktoremi to defektami nayprędzey ſię przy Trybunáłách wydádzą. Tu przy publi-

czney

czney Areopagu ſzáli łátwo zważą, czy niedowarzony czy dowarzony rozum. Zá czáſow Stefana Batorego, tá trudno było o Ludzi uczonych, że ten Monarcha Wakanſe obiecywał znáczne, gdyby kto po Łacinie umiáł, y dla tego Polſkiey młodzi mawiał. (*) *Scias latinè legere, & faciam te Mośći Pánie.* Ale teráz zá dobrotliwośćią Boga, ſkárzyć ſię ná ták gruby rozumu defekt nie możemy. Chyba że nád to umieiętnośći, y rozlicznych ſciencyi namnożyło ſię: że Pánowie Młodzi więcey rozumieią, niż ich wiekowi przyſtoi, y należy. Pierwſzych w Polſzcze náſzey wiekow, dla namienioney racyi, ſami Duchowni y Kapłani, we wſzyſtkich Sądách trzymali pióro (że nie było ktoby po łacinie napiſał Dekret) y z Rubrycel, z Mſzałow terminow zażywali (*⁎) *poſt Dominicam lætare, conductus, invocavit, &c.* Ták była (mowiąc moim terminem ſprawiedliwość nieuczoná.) Ale teráz bywá ſprawiedliwość aż nazbyt przemędrzáłá, zbyt mądrá, przebiegłá; iáko zá czáſow Jeremiáſza takowych mędrcow namnożyło ſię podoſtatkiem: (*⁎*) *Sapientes ſunt, ut faciant & dicant mala; bene autem facere, & dicere noluerunt.* Tákowych ieden názywá *terebrata capita*, u ktorych wykrętu aż nádto. Zle co prawda, kiedy powiedzą, że ſzydłami w głowie układano, ále y to niedobrze, kiedy swidrow w głowie doſyć. Cezáryuſz w Księgách ſwoich má rzecz táką: że ieden z ludzi práwnych po śmierci bez głowy znaleziony, á ięzyk ná wagiel ſpálony, był w nogách, ktory przykłád kończąc dáie tę ſwoię reflexyą: *Merito linguam, & caput amiſerat, qui vivens illa vendiderat.* A drugi w Lublinie pokázał ſię ſwemu Spowiednikowi, w tey nieſzczęśliwey ſytuacyi; że mu żelaznemi ogniſtemi świdrámi diábli łeb wiercieli [*⁎*⁎] ná ukáránie práwnych świdrow, niegodziwych wykrętow. Jákoż iá niewiem J J. W W. PP. moi, iák by tu determinowáć, wiem że y ták źle gdy niedouczoná ſprawiedliwość: y ták niedobrze gdy przeuczoná; ále z ktorą dla publicznego Dobra gorzey? Bo ſą niektore okoliczności, y máterye, gdzie gorſze wynikáią ſkutki, gdy *per defectum*, niżeli *per exceſſum* wykráczámy; ſą inne tym przeciwne właſności, iż gorzey ſię dzieie gdy w nich exceſs; niż gdy defekt.

C Ták

(*) *Bielicki.* (*⁎) *Starowol;* (*⁎*) *Capit: 4.* (*⁎*⁎) *Jaezyn: in M. S.*

Ták potráwy ſurowey nie dogotowáć, gotowá trucizna. Záś przeciwnie w záprawách; gorſza gdy przeſolą, niżeli gdy nie doſolą potráwy. Podobnie w morálnych okolicznościách práktykuiemy. To dáie diſtinctivum Pliniuſz między Monárchami, naywyżſzą w Kroleſtwách ſwoich władzą maiącemi, á między urzędami, y zwierzchnością od nich ſtánowionemi. *Reges plus de clementia, Judices plus de ſeveritate, quàm de illa habere convenit.* W ſądách ſurowość przewyżſzáć klemencyą powinna; záś w Krolách, y Monarchách, tá prym trzymáć má zawſze &c. A w tych okolicznościách *ex duobus malis eligendo*, co też mniey, á co więcey publicznemu dobru, prywátnemu Familii, fortun y ſwobod beſpieczeńſtwu y pokoiowi ſzkodzi? czy nieumieiętność ſpráwiedliwości, czy zbytnia przebiegłość. Gdyby ná mnie przyſzło, w tym punkcie położyć konkluzyą, iá bym z owych Włoſkich kantyczek litánią przywiodł, gdzie z pewnych okoliczności, to w ſwoie publiczne ſupplikácye włożyli przez ſwáwolą. *A medico indocto, à pane non cocto, à ſapiente homine libera nos Domine.* Gorzey! gorzey! gdy ná arcyprzebiegłych ſapientow trafi pácyent, bo y od *ſapientiam vim legis* łátwo zágrodzi. Już iá rozumiem, co chciał Kwinktylian, gdy nie życzy wielkiey mądrości ſędziáckim oſobom; y mowi. *Plus in Judice requiri prudentiæ, quam doctrinæ.* Trzeba co prawda, náleżytey Práw biegłości, umieiętności ſtatutu, ále roſtropnością attemperowaney. A Grzegorz S. dwoiákiego gatunku záprawy ſpráwiedliwości dodáie *Judex duos ſales habeat eſt neceſſe, ſcientiæ, & conſcientiæ, &c.* Zádáie ſobie kweſtyą Hieronym S. y pytá, Salomon Pán mądry, gdy iuż zabrnął w ſzpetne y bezbożne grzechy, iuż w cudzołoſtwa: [*] *adamavit mulieres alienas multas, trecentas habuit concubinas*, iuż w brzydkie wpadł bałwochwalſtwa: *coluit Deam Amonitarum, & Idolum Sidoniorum, &c.* Czyli w ow czás záślepienia tákiego ſwoiego, dár Mądrości ſobie od Boga wláney utrácił? czyli nie? zdaie ſię Piſmo Swięte namieniáć, że rozum, y ták cudney mądrości talent w cále zágubił, bo mowi o nim: *Et depravatum eſt cor ejus per mulieres.* Co inne czytáią werſy e: *& infatuatum eſt cor*, iż ſerce iego

(*) 3. Reg: 11.

go (wybaczcie słowu) zgłupiáło, &c. Ale S. Hieronym táko wą dáie dystynkcyą *sapientiam retinuit, prudentiam amisit.* Miał ci on miał mądrości y nádto, miał dosyć przemysłow, sposobów, ná zgromádzenie tylu ladaiákich osob, ná ich wyżywienie, opatrywánie Páńskie. Wielkieyże tám y obszerney głowy trzeba było, ná utrzymánie z wszelką Krolewską parádą, ták liczney Fámilii. *Erant uxores quasi Reginæ septingentæ, &c.* Ale rostropności pász. *Prudentiam amisit, sapientiam retinuit.* Y coż po ták bystrym iego dowcipie, kiedy go umiarkowáć nie umiał. I w tym ci to y náśi pierwśi zbładzili Rodzice, á zbładzili ciężko! że się nie kontentuiąc włásną od Boga mądrością, (bo mieli z innemi darami *infusam scientiam*) zbyt przemędrzeć chcieli. *Eritis sicut Dii scientes*; że się z przewrotnym, y wykrętnym wężem, (*serpens autem erat callidior cunctis animantibus*) w rzecz w dáli; áż tu y spráwiedliwość oryginálną utrácili, y publiczney ruiny stáli się okázyą, przyczyną, dla pretendowáney mądrości. Zle tedy PP. moi, gdy niedouczoná spráwiedliwość, ále też árcy nie dobrze, gdy nád to przemądrá. Ták owe Ewangeliczne Dziewice, w oboygu okolicznościách pobłądziły, y dáły oczywisty dowod, że słusznie w Regestr głupich poszły: *Quinque erant fatuæ.* Bo ráz im Oleiu niestáło, nie miały tyle świátła ile potrzeba było: *lampades nostræ extingvuntur*; Drugi ráz wyprawiwszy się ná rynek, áż nád to nakupiły oleiu, y nád kupnem zabawiwszy: całą szczęścia swego okázyą utrácily. Doskonáłą w tych okolicznościach dáie naukę Paweł S. *Non plus sapere, quàm sapere ad sobrietatem.* Bo (iáko S. Ambroży to mieyśce tłumacząc) náznáczá rácyą, przez podobieństwo, *sicut vinum non temperatè sumptum mentem alienat, itá scientiæ prudentiâ non temperatæ.* Drugi swym widzimi się záślepiony, iuż się ná to upiie (iáko mowią) że to ták koniecznie należy, iák on u siebie sadzi.

Co to proszę rozumiáł Dáwid? gdy tákowy sam o sobie formuie dyskurs, [*] *non cognovi literaturam, introibo in potentias Domini, & memorabor justitiæ solius.* Jeżeli niemiał tyle biegłości, ieżeli nie literát Dáwid? iákże miał wchodzić *in cognitionem juris*, zwłászcza wielkich potencyi. Swięty Mężu! álboż niemász nieszczęśliwey práktyki sám ná sobie, co to umieią *potentiæ Domini*, kiedyś przed pote-

(*) *Psal. 70.*

tężnym Saulem uciekáć muſiáł, &c. A Dáwid tu nietylko ſwoią nieumieiętność, proſtotę iáwnie wyznáie, áleteż, ſamę proſtotę kładzie zá rácyą, y wſzyſtkę przyczynę rozſądzenia ktorychżekolwiek potencyi. *Non cognovi literaturā, introibo in potentias Domini.* Dodaymyż y to, że przecię Dáwid mądrego ſyna bo Salomona, mądry Ociec, miał doſyć wyſokiey nauki, iáko znáć z Pſálmow iego, ktore wybornym wierſzem Hebráyſkim ułożył: ba ſám zá dár oſobliwſzey náuki, y mądrości dziękuiąc Bogu mowi w Pſálmie 118. *Super omnes docentes me, intellexi.* Ze náwet ſwych metrow nauką przeſzedł; bá y nayſędziwſzych ludzi wielką experyencyą wyścignął, *ſuper ſenes intellexi.* Zá coż tu mowi *literaturam non cognovi?* tłumaczy to mieyſce Pſálmu náſz Le Blanc, y mowi. *Erat ſcienter neſciens, & ſapienter indoctus, neſcivit verſutias hominum.* Swiętáſz to, y doſkonáłá, y arcy-dobrá tákowá nieumieiętność, wykrętow, wywrotow, przebiegłego tłumaczenia nieumieć. *Scienter neſciens, neſcivit verſutias hominum.* Miał doſkonáłą wiadomość práw Boſkich Dáwid, w ſwym Kroleſtwie ślicznie adminiſtrował ſprawiedliwość, utrzymywáł w kárności, y pokoiu poddáne, bez wſzelkich przebiegow, ſamą ſię tylko ſłuſznością reguluiąc: *non cognovi literaturam, memorabor juſtitiæ ſolius.* I tákowá to bydź powinna ſprawiedliwość, niezbyt przemędrzáłá ále *ſcienter neſciens, &c.*

Wybaczyć proſzę dyſkursowi moiemu, że w obliczách głownych Sędziow, iák z ſprawiedliwości, ták z nayдoſkonálſzych przymiotow záchwálonych, o ták niedoſkonáley ſprawiedliwości rzuciłem materyą: do tego mię dyſkurſu Ewangeliczne tylko rácye: *poſuit rationem cum ſervis,* przywiodły. Bo iá z ukontentowániem publicznego Dobra, tákowy teráz adoruię Trybunáł w Oſobách Wáſzych JJ. WW. Wice-Reiowie Polſcy, *Nomina magna Deorum:* Że to o káżdym w ſzczegulności mowić mogę, y ſprawiedliwie powinienem, co Bernard S. o doſkonálſzych Zákonu ſwoiego Cyſtercyeńſkiego Mężách napiſał. *Illi fuêre regula morum vitæ, & lex quædam legum.* Że prawdziwie y náſtępuiace wieki Waſzą adminiſtrácyą ſprawiedliwości regulowáć ſię powinny. Cieſzy ſię Oyczyzna, applauduią ſobie Woiewodztwa, winſzuią partykularne intereſſowa-

wane pacyentow ſpráwy, ták godnych Sędziow ták właśnie iáko *Matth:* 9. czytámy. *Videntes turbæ glorificaverunt Deũ, quia dedit talem poteſtatem hominibus.* Dopieroż *ſitientes juſtitiam*, dziękuią opatrzney nád ſobą Boga prowidencyi, że fecit: *oriri ſolem juſtitiæ ſuper bonos, & malos.* Boć to prawdziwie powiedział ieden: (*) *Summo afflictis eſt ſolatio, dum Deos eſſe juſtos cogitant.* Dla nich to pociecha ſprawiedliwości ſurowość.

Ták ieſt ták! J. O. Trybunale! práwdziwym ſercem cieſzą ſię Prowincye, y cała Oyczyzna, że *data eſt à Domino poteſtas vobis, & virtus ab Altiſſimo. Sap:* 5. Jáko: 1. *Machab:* 10. Gdy ow wſławiony wielkiemi dziełami Alexander, Tron po Demetryuſzu ośiádł, záráz ták ſobie wſzyſtkich ſerca ujał: że hiſtorye Machabeyſkie wyráźnie piſzą: *Complacuit eis in Alexandro, quia ipſe fuit ipſis Princeps ſermonũ pacis.* A nawet Dwor ſam, ſám Krol Ptolomeuſz zupełne ukontentowánie ſwoie, ták partykulárnym oświádczył liſtem, iáko támże czytámy. *Et Rex Ptolomæus reſpondit dicens, felix dies, in qua ſediſti in ſede Regni,* Táká to szczęśliwość Kroleſtwa była, gdy Tron oſiadł Alexander. To ſię wſkutku teráz u nás pełni, przy Twoiey J. W. Nayprzewieleb: ALEXANDRZE GEMBART Dziekanie y Officiále Kaliſki Kanoniku Gnieżnińſki, godny, godnego Trybunáłu Prezydencie, wſzyſtkich kontentuieſz deſideria, ták: że ſłowy piſma mowię. *Complacuit eis in Alexandro, felix dies, in qua ſediſti, in ſede Regni.* Jeżeli dáwnieyſze Národy, rożne z ſamego Ptáſtwa formowały auguria, my pewniey z Herbownego Jaſtrzębca Twoiego mámy omina; y rokuiemy ſobie, y publicznemu Dobru, *non vano omine*, że *ſub umbra Alarum tuarum* ſpoczną uprágnieni ſprawiedliwości, z Nieba właśnie ſamego nám zeſłany Jaſtrzębiec. [*] *Omina læta dedit, de Cœlo Delphicus ales.* Ktory wiem że, ná owych accipitrow cudzey fortuny Herbowną naſtąpi podkową. Já przy pierwſzym powitániu Twoim J. W. Prezydencie, nie tylko moiey oſoby partykulárną oświadczám powinność, ále całego Zákonu moiego Twoiey Fundátorſkiey Krwi z obligowanego, bo z pewną wdzięczności rekognicyą, zaſzczycámy ſię Wielkim náſzym Fundá-

D to-

(*) *Anton: de Gvevara.* (*) *Virgil:*]

torem Łęczyckiego Collegium, KRASZKOWSKIM Suffragánem Gnieżninſkim Wuiem Twoim, dla tego Fundátorſkiemu Domowi Twoiemu Zakon moy, náygłębſze ſkłádá Votum. Zeby Herbowny Jaſtrzębiec. *Nomenq; Domumq; in ſublime ferat.* I ktory teráz w Polſkim Areopagu naywyżſze záſiádáſz *ſubſellium*, w krotce po tym *inter Purpuratos Patriæ Patres*, ná naypierwſze przenioſł ſię Krzeſła.

Z Podobnym, to ieſt naypokornieyſzym reſpektem adoruię *virgam directionis*, *virgam Regni.* J. WW. Kaſztelana Kámienieckiego, Trybunáłu Koronnego Wielkiego Marſzáłka, ktorego iáko *in Commune bonum ſtudia*, ták *in utroque ordine* wielkie záſługi, wiádome Oyczyznie; bo práwdziwie to mowić mogę, co Pacatus o Theodozyuſzu Ceſarzu: *Dignitate & titulô Princeps*, *ſed vigilantiâ & labore, minùs quàm miles.* Co do godności y Tytułu: Senátor; do wyſokiey funkcyi y włádzy? *par Regibus*, co do publicznych w Oyczyznie záſług, Woyſk J. K. M. Rotmiſtrz; co záś do uſilney teráz prácy, niewygod, &c. *minùs quàm miles* w przedłużonych w długą noc ſeſſyách Sądowych, naychartownieyſze ná wſzyſtkie niewygody, przezhodzi ſzelwáchy, y ſtráże. *Labore & vigilantiâ minùs quàm miles.* Pełni ſię teráz z oczywiſtym publicznego Dobra ſkutkiem, owe Daniela Proroctwo. [*] *In tempore illo conſurget MICHAEL Princeps magnus*, *& veniet tempus quale non fuit ex quo Gentes eſſe cæperunt.* Dáwnemi wiekami uprágniony czás, teráz zá naywyżſzych MICHAŁA rządow, powráca náſzym Prowincyom; *Conſurget MICHAEL*, *veniet tempus quale non fuit.* Czyliż mogły doſkonaley zgodne J. O. Trybunáłu *utriuſque Collegii vota*, publiczną ſpráwiedliwości ſzálę, y iey dyrekcyą kredytowáć komu? iáko temu Imieniowi, ktoremu y Kośćioł powſzechny, ſąd partykularny Duſz náſzych przyznáię; (*,) *Cui tradidit Deus animas Sanctorum ut perducat eas in Paradiſum exultationis.* Jemuż zwierzchność nád innemi Duchami, Jemu rząd nád cáłym Ráiem przypiſuie Chryſtuſow Kośćioł. (*,*) *Michàël Præpoſitus Paradiſi*, *quem honorificant Angelorum Cives*, *&c.* Nic tedy ſprawiedliwſzego, iáko temu MICHAŁOWI, Ty-

tu-

(*) *Dan:* 12. (*,) *Ex Brevi: Roma:* (*,*) *Ex Brevi: Rom:*

tułami dyſtyngwowanemu, naywyżſze Areopagu rządy; Jego Rękom ſprawiedliwości oddáć ſzálę. *Non poterat ferri, Nobiliore manu.* Bo czyli godność dáwno w Oyczyźnie záſłużonego ŁOSIOW Imienia, czyli Honory, Tytuły, ktoremi ich záſługi kontentowała Oyczyzna, uwáżę. Zapewne *per faſces numerantur Avi, ſemperque recenti Nobilitate virent.* Czyli Herbownego Dąbrowy znákomite *in omni meritorum campo*, upatruię ślády, záwſze *curſus ſublimis erat* tey Podkowy; ktorey iá teráz *veſtigia pronus adoro.*

Też ſamę adorácyą *cultu diſtinctiſſimo* JJ. WW. *utriusq; Collegii* Deputátom, á Pánom Moim ſkłádam, á wiedząc y o wyſokiey ich cnocie, że *malunt laudabilia facere, quàm laudari.* Y do właſney lichości znáiąc ſię; ſłuchám w tym punkcie reguły Rzymſkiego Oratora. [*] *quædam omnino prætereunda ſunt, quæ pro dignitate efferri non poſſunt.* Bo y godność, y pártykulárne záſługi, y oſobne wielkich Imion przymioty, moią nieudolność przewyżſzáią. Zamykám iednak *in compendio* wszyſtkie Trybunáłu teraznieyſzego doſkonałości, w ſłowách Klaudyána Pòéty.

Faſcibus Inſignes, & legum culmine ſummæ
Convenêre Domus; & qui lectiſſimus Orbi
Sanguis erat - - - - - - - - Claud.

Wás záś Prześwietnego Sierádzkiego Ziemſtwa Wielcy Sędziowie; (Wás mowię) *perpetuâ dictaturâ* záſzczyceni, WW. Ziemſcy Sędziowie, gdy *expreſſo cultu* witám, ták ſobie *Ternarium* Godnych waſzych Oſob uwáżám, iák wyráźnie w Piſmie czytám. [*] *Tribus digitis appendit molem terræ.* Cáłá moles Areopagu, ták śliczná ſprawiedliwości ſtruktura, y ná Wás iák ná filárách iákich polegá, bydź to może, że moc iáká, y ukryty duch (iáko kiedy w wnętrznościách ziemi zákradłe wiatry,) trząſać tą Máchiną zechcą, od Wáſzy manutencyi załeży, utrzymáć tę molem. Práwdę powiedziáwſzy, inne y nayiáſnieyſze świátła ſwych czáſow zgáſnąć muſzą, iáſność nádaną utrácą, z Niebá tego zpadną. *Stellæ de Cœlo cadent.* Záś ziemi wáſzey przywiley wieczny. (*) *Terra autem in æternum ſtat.* Dla czego niech mi ſię godzi to powiedzieć, co w ſamey ieſt rzeczy.

 Me-

(*) Cicero. (*) Iſai: 40. (*) Eccle: 1.

(*) *Mementote Dii, & vos fata manent.* Precedencya J. O. Trybunálu, wyſokość włádzy przyznáię że wielká, ále doczelná, ziemi powága coś Bołkiego zawierá w ſobie, bo nieodmienná. (*⁎) *Ego Dominus, & non mutor.* Gdyby mi przyſzło ná Herbownych Domow waſzych kleynoty pòétyzowáć? ták bym w krotkich ſłowách wyráził ich naturę.

Lew, Kolumna, y Głowa zbior ieſt Ziemſtwa cały,
Tym Kleynotem troiſtym, ſtoią Trybunáły.

Idziecie *in partem* pochwał będąc *pars magna decoris* Trybunáłow Koronnych ozdoby, Prześwietná Paleſtro, prawdziwi Mecænates moi. *Decus & Columen legum Patriæque Togæque.* Iá ſobie ták záwſze uwáżám Collegium ták godnych Oſob waſzych, iákoby ſeminárium iákie do Wielkich y naypierwſzych w Oyczyznie godności, zgodnych y ſpoſobiących ſię ludzi. *Patriæ ſpes maxima noſtræ.* Wſzákże naywięcey Grody, Ziemſtwa, Trybunáły, waſzemi ſą zaſzczycone Oſobami. Waſzey funkcyi włáſności, zdáie ſię, że opiſał Job c. 29. *Liberant pauperem vociferantem, pupillum cui non erat adjutor. Sunt pes claudo oculus cæco, &c.*

Ták tedy, *in pleno decore* powitawſzy J. O. Trybunáł J J. WW. PP. moi, życzę y żebrze, od Boga, *ut benedicat Coronæ anni*, y prácę, niewczaſy, niewygody, uśilne *in bonum publicum ſtudia*, y tu naywyżſzemi Tytułami niech koronuie, y wiecznością, roczne nadgrádzá funkcye, żeby wás po długim wieku w podobney potym oglądác Godności. *Sedebitis & vos judicantes*, Amen.

(*) *Manil.* (*⁎) *Malach: 3.*

O.
le
po
mi
é-
rę,

y-
ra-
ue
o-
el-
ch
k-
sa
ie
u-

J.

Trybunał kor. w Piotr

Awcdyka ks. Konstantego

Kazanie na powitaniu Jaśnie Oświeconego Trybunału Koronnego Deputatów miane w kościele farnym Piotrkowskim r. 1777.